

Kuntoutus muuttuvassa ajassa

Anne Patana, FT, johtaja Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot –toiminnot, Kuntoutussäätiö
Helsinki 4.6.2026

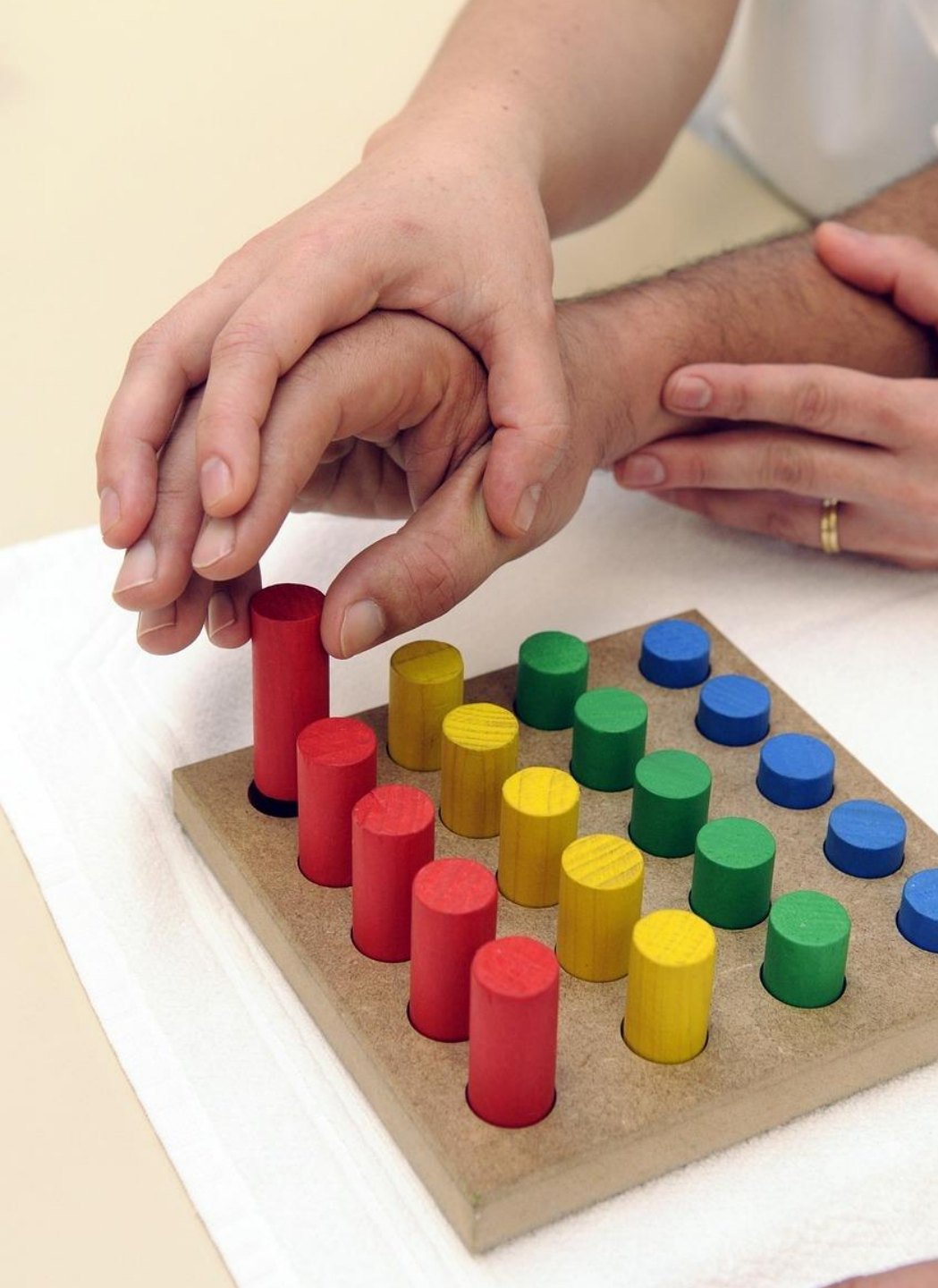

Esityksen sisältö

- 1. Kuntoutuksen nykytilasta**
- 2. Megatrendit ja niiden vaikutus kuntoutukseen**
- 3. Kuntoutuksen tulevaisuudesta**

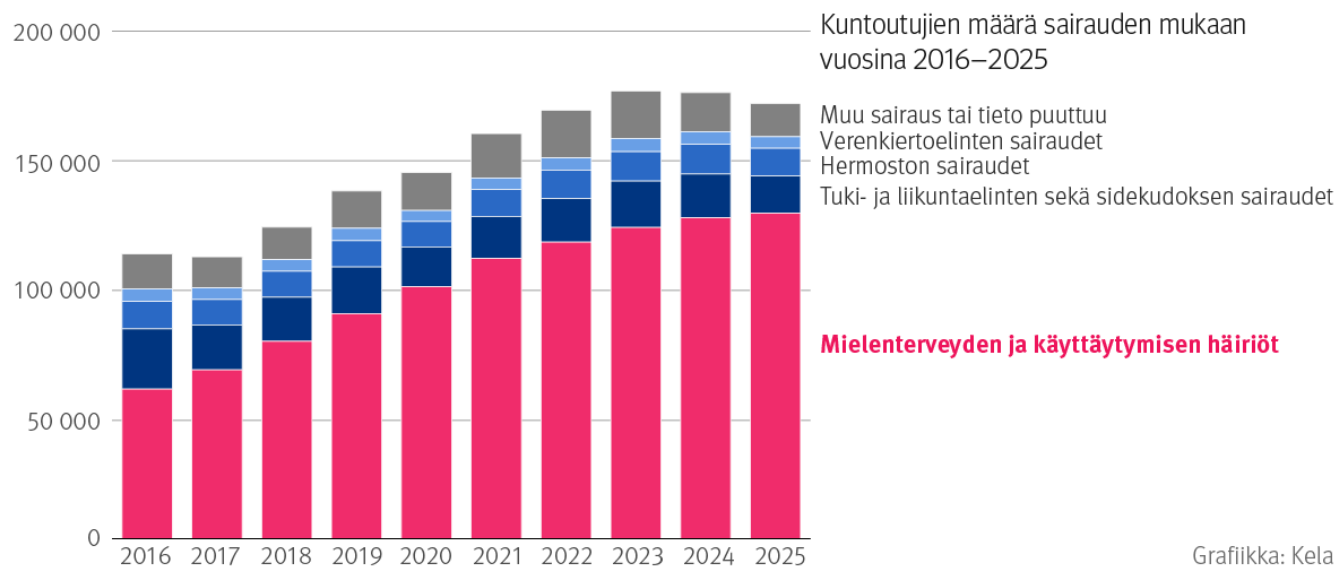

Kuntoutus

- Kuntoutuksen tavoitteena on edistää yksilön toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, osallistumismahdollisuuksia, työ- ja opiskelukykyä, työllistymistä ja työssä jatkamista.
- Ammatillinen
- Lääkinnällinen
- Sosiaalinen kuntoutus
- Kuntoutuspsykoterapia

Kuntoutuksen nykytilasta

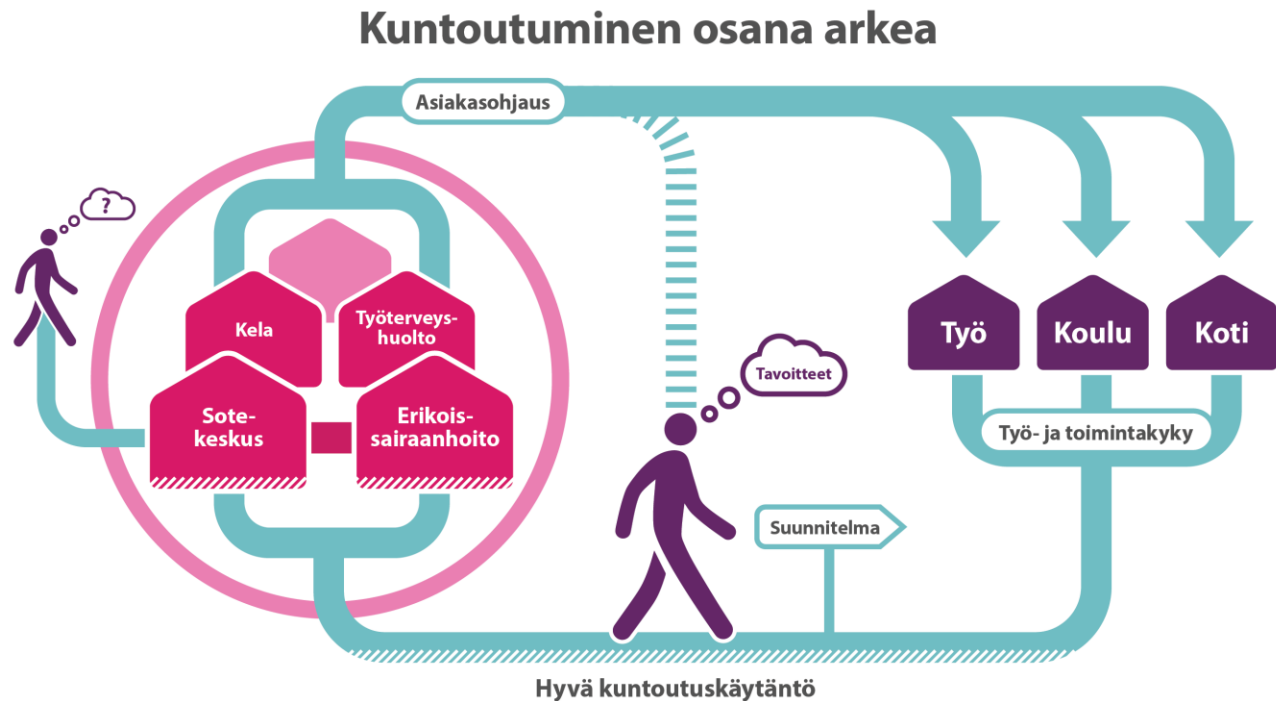
Vuonna 2025 noin 75 prosenttia kaikista kuntoutujista sai kuntoutusta mielenterveyden häiriöiden ja neurokehityksellisten oireyhtymien perusteella

Kuntoutuksen tarve kasvaa erityisesti mielenterveys- ja neurokehityksellisissä haasteissa.

<https://www.kela.fi/tietotarjotin/1374509-mielenterveyden-hairiot-ja-neurokehitykselliset-oireyhtymat-korostuvat-yhaselvemmin-kelan-kuntoutuksessa-saajien-osuus-kuntoutujista-kasvoi-edelleen-vuonna-2025>

Kuntoutuksen nykytilasta

Kuntoutusjärjestelmän haasteina on kuvattu

- palvelujen hajanaisuutta,
- vastuiden jakautumista useille toimijoille,
- monikanavaista rahoitusta sekä
- tiedonkulun ja palvelujen yhteensovittamisen ongelmia.
- Asiakkaalle voi jäädä merkittävä vastuu oman palvelupolun koordinoinnista.

Hyvinvointialueuudistus on muuttanut sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisrakenteita sekä lisännyt tarvetta vahvistaa palvelujen integraatiota ja toimijoiden välistä yhteistyötä erityisesti kuntoutuksen kentällä.

Sosiaali- ja terveysministeriö, *Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022*
ja *Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2026–2030*

Kuntoutuksen nykytilasta

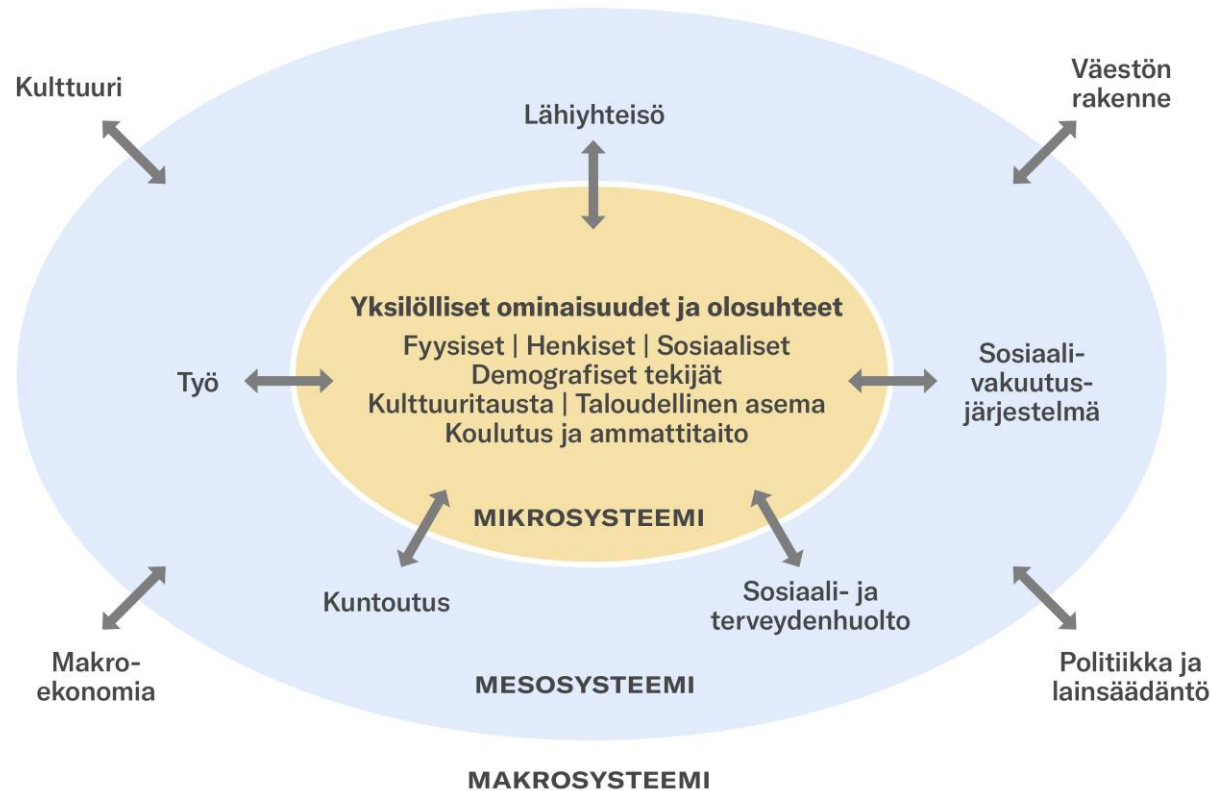

- Vaikuttavuuden ja oikea-aikaisuuden merkitys korostuu
- Kuntoutuksen painopiste siirtyy sairaus- ja palvelukeskeisyydestä kohti toimintakyvyn, osallisuuden ja arjessa selviytymisen tukemista.

Kela. (2025). *Suunnitelma Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen varojen käytöstä vuonna 2025*
Sosiaali- ja terveysministeriö (2020) *Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022*
Sosiaali- ja terveysministeriö (2026) *Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2026–2030*

Kuntoutuksen nykytilasta

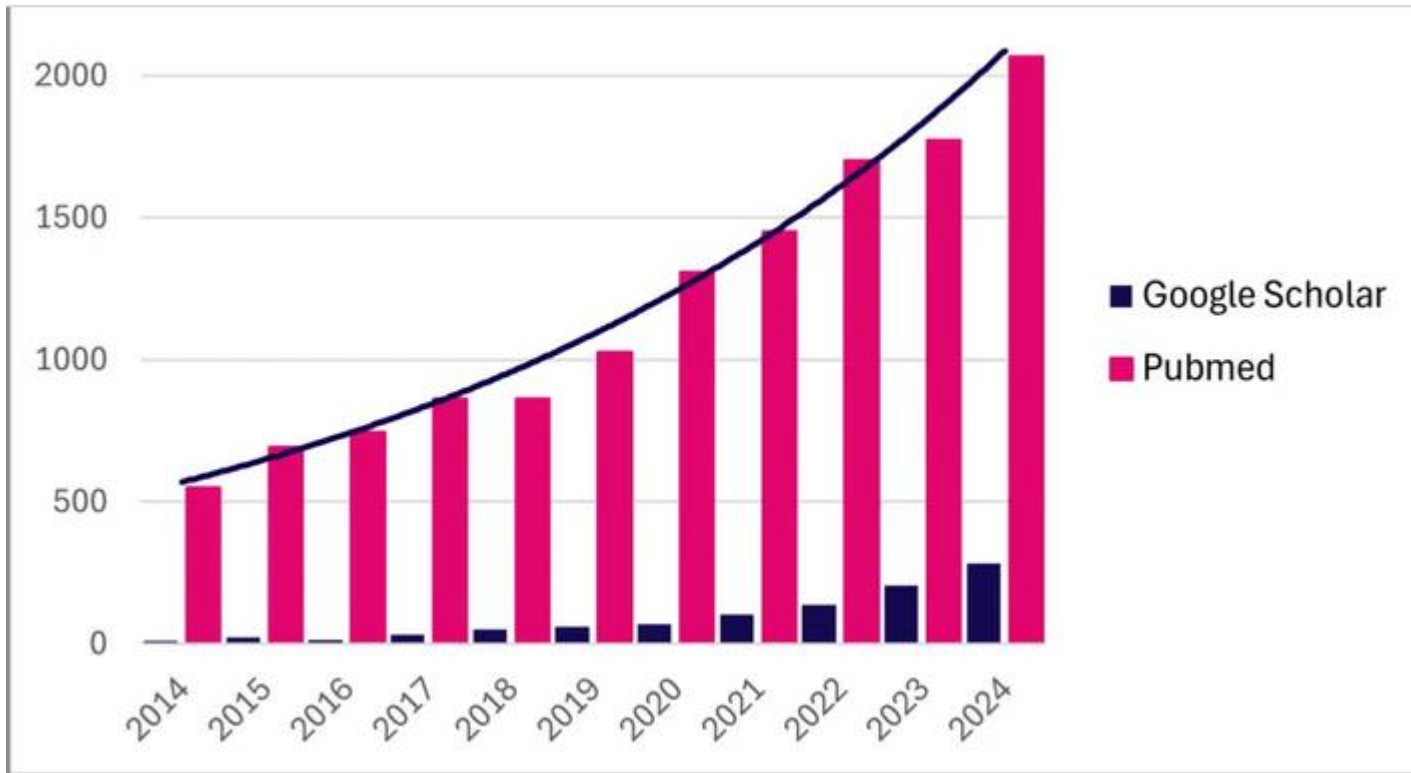

- Väestön ikääntyminen, työurien pidentämisen tarve sekä mielenterveyssyistä johtuvan työkyvyttömyyden kasvu lisäävät paineita kehittää erityisesti ammatillista kuntoutusta ja työkyvyn tukea.
- Työkyky ja kuntoutuminen eivät riipu vain yksilöstä, vaan myös läheisten tuesta, palveluista, työelämästä ja yhteiskunnan rakenteista.

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2026). *Työkäisten mielenterveysongelmien ehkäisy ja hoito*. Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto. Kuva: <https://stm.fi/vaeston-tyourien-vahvistaminen-tyokyky-tukemalla> alkuperäinen kuva s. 296, *Työkyvyn osa-alueet* Juvonen-Postin ym. (2021) mukaan: <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo16056.pdf>

Kuntoutuksen nykytilasta

Aiheet ▾ Jamk Arena Public Jamk Arena Pro Podcastit Jamkin sarjajulkaisut

Kuvio 1. Digital rehabilitation Google Scholar ja Pubmed julkaisuissa vuodesta 2014 vuoteen 2024.

Digitalisaatio etenee, mutta käytännöt vaihtelevat.

- Etäkuntoutus ja digitaaliset palvelut ovat yleistyneet erityisesti koronapandemian jälkeen.
- Kehitys on alueittain ja palveluittain epätasaista.
- Digitaalisten ratkaisujen vaikuttavuudesta sekä yhdenvertaisesta saatavuudesta tarvitaan edelleen näyttöä ja kehittämistä.
- Terveysdatan hyödyntäminen etenee, mutta kuntoutus- ja sosiaalihuollon data ovat edelleen hajallaan ja osin vaikeasti hyödynnettävissä.

<https://arena.jamk.fi/fi/arena-pro/kuntoutuksen-digitalisaatio-suomessa-missa-mennaan-ja-mihin-suuntaan/>

Megatrendit muuttavat kuntoutuksen toimintaympäristöä

1. Ihmiset ja kulttuuri: Väestörakenne, alueelliset muutokset, osaaminen ja hyvinvointi
2. Valta ja politiikka: Maailmanjärjestyksen murros, demokratiakehitys
3. Luonto ja resurssit: Ympäristökriisi
4. Teknologia ja talous: Tekoäly ja digitalisaatio

1. Ihmiset ja kulttuuri

Ihmiset ja kulttuuri

Keskeiset muutokset

- Huoltosuhde heikkenee
- Väestö ikääntyy, syntyvyys laskee
- Työikäisten määrä vähenee, työurat pitenevät
- Maahanmuuton merkitys, yhteiskunnan monimuotoistuminen
- Työelämä muuttuu nopeasti
- Kaupungistuminen ja alueellinen eriytyminen
- Yhteisöllisyyden haasteet
- Mielensterveyshaasteet ja yksinäisyys

Vaikutukset kuntoutukseen

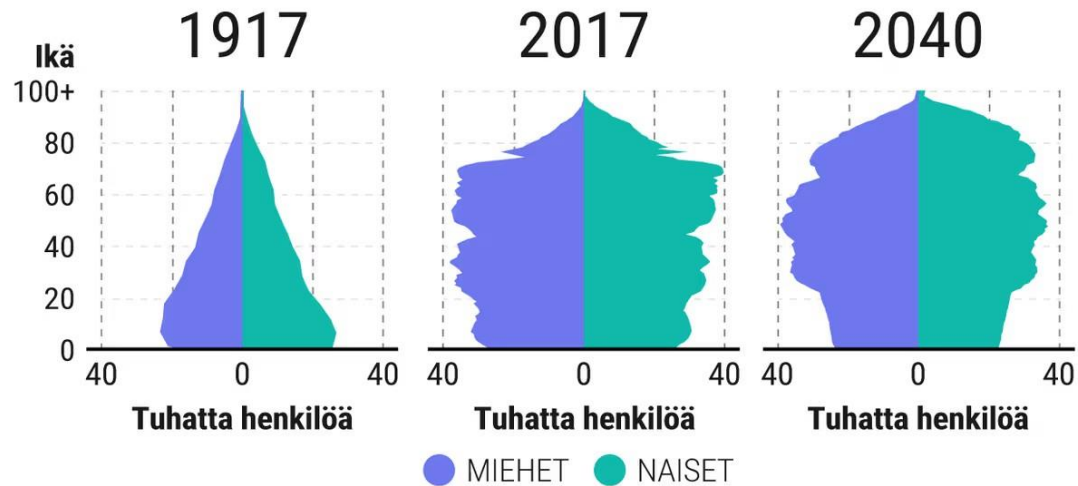
- Työ- ja toimintakyvyn tuki sekä työkykyjohtaminen entistä tärkeämpää koko työuran ajan
- Varhainen tuki tärkeää
- Oman työn johtamisen ja itseohjautuvuuden sekä oppimisen taidot korostuvat
- Saavutettavat ja kulttuurisensitiiviset palvelut korostuvat
- Digitaalisten ja joustavien palvelujen tarve kasvaa
- Mielensterveyden kuntoutuksen tarve kasvaa

Väestörakenne

Väestö iän ja sukupuolen mukaan

Lähde: Tilastokeskus

Lähde: Tilastokeskus

- Väestörakenteen muutos lisää tarvetta tukea työ- ja toimintakykyä koko elämänkaaren ajan.
- Kasvavat palvelutarpeet ja niukkenevat resurssit edellyttävät uusia toimintamalleja:
  - koti- ja etäkuntoutusta
  - teknologian hyödyntämistä
  - ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea

Osaaminen, työkyky ja hyvinvointi kietoutuvat yhä tiiviimmin yhteen

Kuntoutuksen merkitys kasvaa

- Työ- ja toimintakyvyn tukemisessa
- Työurien pidentämisessä ja työelämäosallisuuden vahvistamisessa
- Jatkuvan oppimisen mahdollistamisessa
- Mielen terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä

Ennaltaehkäisevät, yksilölliset ja monialaiset toimintamallit korostuvat.

2. Valta ja politiikka

Valta ja politiikka

Keskeiset muutokset

- Demokratian ja yhteiskunnallisen luottamuksen heikkeneminen
- Polarisaatio lisääntyy
- Sosiaalinen media ja informaatiovaikuttaminen syventävät jakolinjoja
- Geopoliittiset jännitteet
- Kansalaisvaikuttaminen muutoksessa, vallan henkilöityminen

Vaikutukset kuntoutukseen

- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkitys korostuu
- Väestön fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpito sekä arjessa selviytymisen tukeminen korostuvat
- Tutkimusperustaisen toiminnan merkitys kasvaa
- Kriittinen medialukutaito ja informaation arviointi korostuvat

Valta ja politiikka: Kuntoutuksen rooli osallisuuden ja turvallisuuden tukena kasvaa

Megatrendit muuttavat

- ihmisten turvallisuuden tunnetta
- yhteiskunnallista osallistumista
- tiedon luotettavuutta
- kokemusta osallisuudesta

Kuntoutuksessa tarvitaan

- yhteisöllisyyden vahvistamista
- fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpitoa ja vahvistamista
- tutkimusperustaisia toimintamalleja
- kriittistä tiedon arviointia

3. Luonto ja resurssit

Luonto ja resurssit

Keskeiset muutokset

- Ilmastonmuutos, ilmasto lämpenee ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät
- Luonnon monimuotoisuus heikkenee
- Resurssien niukkeneminen lisää epävarmuutta
- Ympäristökriisi on myös turvallisuusriski

Vaikutukset kuntoutukseen

- Terveys- ja toimintakykyhaasteet lisääntyvät
- Immuunivälitteiset sairaudet, allergiat ja elintapasairaudet lisääntyvät
- Pitkäaikaissairauksien kuntoutustarve kasvaa
- Luonnon terveysvaikutukset ja luontolähtöiset menetelmät
- Kriittiset mineraalit ovat välttämättömiä terveydenhuollon laitteille ja digitaalisille ratkaisuille
- Kuntoutustoiminnan ekologisen vastuullisuuden ja kestävyys korostuminen

Luonto ja resurssit – yhteenveto

Ilmastonmuutos ja resurssien niukkeneminen vaikuttavat yhä enemmän terveyteen, hyvinvointiin ja palvelujärjestelmän toimintaan.

Kuntoutuksessa korostuvat

- Pitkäaikaissairauksien ja toimintakykyhaasteiden tukeminen
- Palvelujen jatkuvuus ja varautuminen
- Riippuvuus teknologiasta ja energiasta
- Kestävät ja saavutettavat toimintamallit

4. Teknologia ja talous

Teknologia ja talous

Keskeiset muutokset

- Tekoäly muuttaa työtä ja palveluja
- Digitalisaatio kiihtyy
- Teknologiavälitteisyys lisääntyy
- Fyysisen ja virtuaalisen maailman rajat hämärtyvät
- Yksilölliset palvelut yleistyvät
- Datan keruu lisääntyy

Vaikutukset kuntoutukseen

- Työn murros, työuupumus
- Työkyvyn ja oppimisen tuki korostuvat
- Digiosallisuus ja saavutettavuus tärkeää
- Tekoäly, digitalisaatio ja teknologiat mm. robotiikka tuo uusia mahdollisuuksia kuntoutukseen
- Etä- ja hybridikuntoutus lisääntyvät, mutta voivat haastaa yhteisöllisyyttä, kohtaamista ja sosiaalista tukea
- Paljon mahdollisuuksia vaikuttavaan, yksilöllistettyyn kuntoutukseen
- Tietosuoja ja eettiset kysymykset korostuvat

Teknologia ja talous – yhteenveto

Tekoäly ja digitalisaatio sekä muu teknologian kehitys voivat lisätä

- vaikuttavuutta
- saavutettavuutta
- yksilöllisyyttä

Samalla on varmistettava

- yhdenvertaisuus
- tietosuoja
- eettisyys
- digiosallisuus

Teknologia ei kuitenkaan voi korvata ihmiskontakteja, vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja osallisuuden kokemusta

Palvelutarpeet kasautuvat

Noin 10 % väestöstä aiheuttaa 70–80 % sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Palvelutarpeet limittyvät

- mielenterveys
- työkyky
- sosiaalinen tuki
- pitkäaikaissairaudet

Tarve kasvaa

- varhaiselle tuelle
- palvelujen yhteensovittamiselle
- monialaiselle yhteistyölle
- vaikuttaville palveluille

Megatrendit haastavat koko palvelujärjestelmän ja edellyttävät systeemistä muutosta

---

Palvelutarpeiden muutokset, resurssipaineet ja yhteiskunnalliset muutokset edellyttävät systeemistä uudistumista.

Kuntoutuksessa korostuvat

- palvelujen yhteensovittaminen
- vaikuttavat palveluketjut
- monialainen yhteistyö
- ennaltaehkäisy
- teknologian hyödyntäminen ja resurssitehokkuus
- yhteiskunnalliset innovaatiot

Innovaatio ei tarkoita vain teknologiaa, se tarkoittaa uusia tapoja järjestää tukea ja palveluja.

SOTE2040 visio kuntoutuksen näkökulmasta

- Visiona on, että väestö saa tarpeisiinsa vastaavat, vaikuttavat, yhdenvertaiset ja yhteiskunnan kantokykyyn sovitettut palvelut, joihin luotetaan.
- Kuntoutuksen näkökulma
  - oikea-aikaiset
  - yhdenvertaiset
  - vaikuttavat
  - kustannusvaikuttavat palvelut kuntoutusta tarvitseville
  - Asiakkaat osallistuvat entistä enemmän kuntoutustaan koskevaan päätöksentekoon ja seurantaan.
  - Kuntoutuksessa käytettävät digitaaliset palvelut ovat vakiintuneet osaksi palvelutuotantoa

Kuntoutus vahvistaa yhteiskunnan kykyä selviytyä, osallistua ja uudistua

---

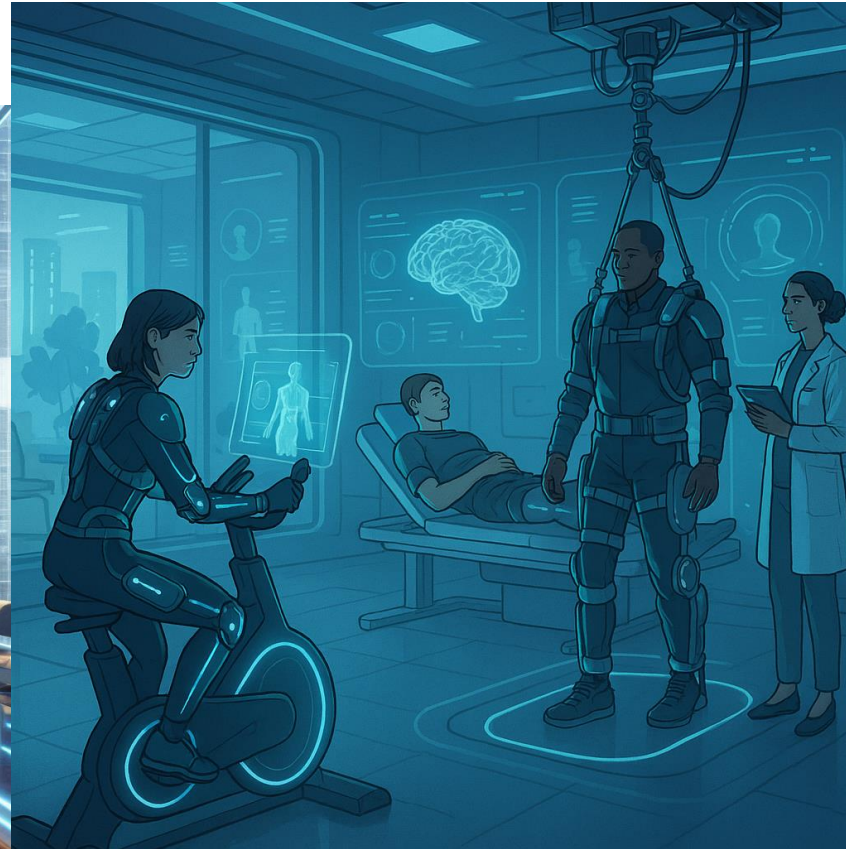
- Muuttuvassa maailmassa korostuvat

- Kuntoutus ei ole vain yksilön tukemista, vaan osa **yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja tulevaisuuden rakentamista.**

Tulevaisuuden kuntoutus

Seuraa Kuntoutussäätiön toimintaa sosiaalisessa mediassa!

Kuntoutussäätiö

Facebook [Kuntoutussäätiö](#)

Instagram [Kuntoutussaatio](#)

Kuntoutussäätiö

Kiitos!

anne.patana@kuntoutussaatio.fi

Kuntoutussaatio